

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3039/2019. (II. 20.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.IV.20.233/2017/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.IV.20.233/2017/5. számú végzése, valamint a Fővárosi Ítéltábla 11.Pkf.26.634/2016/2. számú végzése és a Fővárosi Törvényszék 9.Pk.60.196/2016/5. számú végzése ellen terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt 2018. május 3-án, a Fővárosi Törvényszék útján az Alkotmánybírósághoz. Az alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróságra 2017. június 8-án érkezett be. A panasz a támadott bírói döntéseket az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, M) cikk (1) bekezdésével, VIII. cikk (2) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) bekezdésével és 28. cikkével tartotta ellentétesnek.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panaszból és a mellékletként csatolt dokumentumokból megállapítható, hogy az indítványozó alapítóként több eljárást is kezdeményezett a Dr. Auspitz Ferenc Ügyvéd Alapítvány (a továbbiakban: Alapítvány) nyilvántartásba vétele céljából. Előadása szerint a hatodik, módosított alapító okirattal kezdeményezett nyilvántartásba vételi eljárásban keletkeztek az általa az alkotmányjogi panaszban támadott bírósági végzések.
- [3] 2.1. A Fővárosi Törvényszék a 2016. május 26-án kelt, 9.Pk.60.196/2016/5. számú végzésével az Alapítvány nyilvántartásba vétele iránt 2016. március 16-án benyújtott kérelmet elutasította, mert az indítványozó a bíróság korábbi végzésében megjelölt hiányosságok pótlását elmulasztotta. A végzés indokolásában a Fővárosi Törvényszék arra hivatkozott, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 3:391. § (1) bekezdés c) pontja értelmében a jogi személy létesítő okiratának általános kötelező tartalmi elemein kívül az alapítvány alapító okiratában meg kell határozni a kuratórium tagjaira vonatkozó kizáró és összeférhetlenségi szabályokat. Ilyen szabályt rögzít a Ptk. 3:397. § (4) bekezdése, mely szerint az alapító és közeli hozzátartozói nem lehetnek többségben a kuratóriumban; az alapító okirat eltérő rendelkezése semmis. E szabályokat a Ptk. 3:4. § (2) és (3) bekezdéseivel és a 3:5. §-sal együtt értelmezve a bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a kuratóriumi tagokra vonatkozó törvényi kizáró és összeférhetlenségi szabályokat a létesítő okiratban a Ptk.-nak megfelelően, hiánytalanul kell rögzíteni, márpedig az indítványozó által előterjesztett létesítő okirat e követelménynek nem felel meg. Az indítványozó továbbá a bíróság felhívására nem mellőzte a létesítő okiratból azt a rendelkezést, miszerint a kuratóriumban szavazategyenlőség esetén a kuratórium elnökének szavazata döntene. A Fővárosi Törvényszék szerint – a Ptk. kifejezett rendelkezése hiányában – a kialakult bírói gyakorlat alapján ilyen szabályozásra nincs lehetőség (lásd a Fővárosi Ítéltábla 11.Pkf.25.416/2015/4. számú és 11.Pkf.27.396/2014/2. számú határozatait). A Fővárosi Törvényszék így a hiánypótlási felhívás ellenére a kérelmet továbbra is hiányosnak találta, és a civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI. törvény (a továbbiakban: Cnytv.) akkor hatályos 29. § (2) bekezdése alapján elutasította.
- [4] 2.2. Az indítványozó a végzés ellen fellebbezést nyújtott be, amelyet a Fővárosi Ítéltábla a 2016. október 13-án kelt, 11.Pkf.26.634/2016/2. számú végzésével nem talált alaposnak, ezért a Fővárosi Törvényszék elsőfokú végzését helybenhagyta. Az indítványozó a fellebbezésben – és már a Törvényszék hiánypótlási felhívására is – azon álláspontját hangsúlyozta, hogy a Ptk. kógens rendelkezéseit az alapító okiratban nem kell megismételni, mert azok automatikusan az alapító okirat részei. A kuratóriumi elnök döntő szavazata kapcsán pedig rámuta-

tott, hogy azt a Ptk. nem tiltja. Ezzel szemben az Ítéltábla úgy indokolta a döntését, hogy a Ptk. 3:391. § (1) bekezdés c) pontja értelmében kötelező a jogi személy létesítő okiratában a kuratórium tagjaira vonatkozó kizáró és összeférhetlenségi szabályokat meghatározni, amely szabályok jelenthetik a Ptk. kógens rendelkezéseinek megismétlését, de akár azokon túlmenő egyéb kizárási és összeférhetlenségi szabályok felállítását is. A kuratórium elnöke döntő szavazata kapcsán az Ítéltábla úgy érvelt, hogy az alapító az Alapítvány ügyvezetésére testületi szervet, és nem egyszemélyes vezetőt (kurátort) nevezett meg. A kuratórium mint testületi szerv határozathozatalánál a szavazategyenlőség mellett történő határozathozatal lehetővé tétele sérti a testületi működés elvét, amelynek értelmében a szótöbbség követelményének kell érvényesülnie, mert a kuratórium tagjai a döntéshozatalban való részvételben egyenlők. Az Ítéltábla rámutatott, hogy az alapító a helyesen kiadott hiánypótlási felhívást átvette, de annak nem tett eleget, így az elsőfokú bíróságnak a nyilvántartásba vételi kérelmet el kellett utasítania. A végzés indokolásában az is szerepel, hogy az indítványozó nincs elzárva attól, hogy a jövőben a jogszabályoknak megfelelően módosított alapító okiratot nyújtson be nyilvántartásba vételi kérelemmel az elsőfokú bírósághoz.

- [5] 2.3. Az indítványozó a jogerős végzés ellen felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő jogszabálysértésre hivatkozással, a fellebbezésben kifejtettel tartalmilag megegyező érveléssel. A Kúria azonban ezt az érvelést nem osztotta, és az alkotmányjogi panasszal támadott – 2018. január 24-én kelt – Pfv.IV.20.233/2017/5. számú végzésével a jogerős végzést hatályában fenntartotta. A nyilvántartásba vétel iránti kérelem elutasítását azonban a Kúria részben eltérő indokolás mellett látta helytállónak. Rámutatott, hogy a kuratórium elnökének döntő szavazata (szavazategyenlőség esetén) nem sérti a testületi működés elvét, hanem azt éppen elősegíti, és nem ütközik a Ptk. tiltó rendelkezésébe sem; ezért ez a körülmény a nyilvántartásba vételi kérelem elutasítását nem indokolja. Abban viszont egyetértett az alsóbb fokú bíróságokkal a Kúria, hogy a kuratórium tagjaira vonatkozó kizáró és összeférhetlenségi szabályokat az alapító okiratban akkor is fel kell tüntetni, ha az alapító a Ptk. kógens rendelkezéseire képest többlet-szabályokat nem kíván előírni. A Ptk. szerint ez az alapító okirat kötelező tartalmi eleme. Emiatt a jogerős végzés jogszerűen utasította el a civil szervezet nyilvántartásba vétele iránti kérelmet.
- [6] 3. A Kúria végzésével szemben – a Fővárosi Ítéltábla és a Fővárosi Törvényszék végzéseire is kiterjedően – az indítványozó alkotmányjogi panaszt nyújtott be, és kérte az alaptörvény-ellenesség megállapítását, valamint a végzés megsemmisítését. Az alkotmányjogi panasz bemutatta a nemperes eljárás történetét, a Ptk. és a Cnytv. ügyben alkalmazott rendelkezéseit, az indítványozó által relevánsnak ítélt szakirodalmi álláspontokat és indoklás-részleteket. Ezt követően az indítványozó kifejtette, hogy a Kúria végzésének a Ptk. 3:391. § (1) bekezdés c) pontját és 3:397. §-át értelmező része alaptörvény-ellenes, mert sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében, M) cikk (1) bekezdésében, VIII. cikk (2) bekezdésében, XXVIII. cikk (1) bekezdésében és 28. cikkében foglaltakat. Indokolásként az indítványozó azt adta elő, hogy a „Kúria végzése mindezeket az alkotmányos rendelkezéseket figyelmen kívül hagyta”, és ezért alaptörvény-ellenes; valamint, hogy a Kúriának a Ptk. 3:391. § (1) bekezdés c) pontját „a józan ész szabályai szerint kellett volna értelmeznie”, ennek pedig ellentmond az, hogy a kizáró és összeférhetlenségi szabályokat meg kell ismételni az alapító okiratban, hiszen azok egyébként is automatikusan az alapító okirat részévé válnak. Az indítvány szerint ez „a »józan ész« szabályaival ellentétes értelmezés egyidejűleg szükségtelenül korlátozza az indítványozónak a VIII. cikk (2) bekezdésében szabályozott alkotmányos alapjogát is.” Az indítványozó az Alkotmánybíróság korábbi (gyülekezési joggal és a sajtó felelősségével kapcsolatos) határozataira hivatkozva megismételte, hogy az alkotmányos jogot korlátozó bírói jogértelmezés alaptörvény-ellenes, az ilyen tartalmú döntéseket – így a támadott kúriai végzést is – meg kell semmisíteni.
- [7] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése előírja, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása előtt dönteni kell annak befogadásáról. Az alkotmányjogi panasz befogadásáról az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel az Abtv. 47. § (1) bekezdésére, 50. § (1) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1) és (2) bekezdéseire – tanácsban eljárva dönt. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek, különösen az Abtv. 26–27. és 29–31. §-aiban foglalt feltételeknek. Ezekenkívül az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt kritériumoknak.

- [8] Jelen esetben a panasz nem felel meg ezeknek a követelményeknek, az alábbiak miatt.
- [9] 5. Az indítványozó hivatkozott arra, hogy a Kúria támadott végzése ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, valamint a 28. cikkével.
- [10] A B) cikk (1) bekezdése értelmében „Magyarország független, demokratikus jogállam.” Az Abtv. 27. §-a szerint: „Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés *a*) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és *b*) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.” A hivatkozott alaptörvényi rendelkezésben a jogállamiság elve fogalmazódik meg, amely nem minősül Alaptörvényben elismert olyan jognak, amelyre önállóan alapítható alkotmányjogi panasz. Az Alkotmánybíróság jelenlegi gyakorlatában csupán a jogállamiság részeként értelmezett visszamenőleges hatály tilalma avagy a jogszabályok hatálybalépésével kapcsolatos kellő felkészülési idő hiánya szolgálhat alkotmányjogi panasz alapjául {lásd: 3121/2015. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [89]; 3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [14]; 3167/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [13]; 35/2017. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [14]; 3059/2018. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [7]}. Mivel a jelen esetben az alkotmányjogi panasz ilyen irányú indokolást nem tartalmaz, ezért a B) cikk (1) bekezdésének sérelme a jelen alkotmánybírósági eljárásban nem volt érdemben vizsgálható.
- [11] Az Alaptörvény 28. cikke kapcsán pedig az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az nem alapjogot tartalmaz, hanem a bíróságok felé fogalmaz meg a tevékenységükre irányulóan elvárásokat. Az abban foglaltak tehát egyedi érintett vonatkozásában megvalósuló alapjogsérelemhez nem vezethetnek, arra alkotmányjogi panasz nem alapítható {3121/2015. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [89]; 3059/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3317/2017. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [20]}.
- [12] 6. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése kimondja, hogy az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az (1b) bekezdés *e*) pontja szerint a kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [13] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdését mindössze felsorolta mint sérültni vélt rendelkezést, de ahhoz érdemi indokolást nem kapcsolt, ezért az indítvány e részének érdemi vizsgálatára nem volt lehetőség.
- [14] Hivatkozott továbbá az indítványozó az Alaptörvény sérültni vélt rendelkezéseként a szervezetek létrehozásának és az azokhoz való csatlakozásnak a jogát garantáló VIII. cikk (2) bekezdésére és a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot megfogalmazó XXVIII. cikk (1) bekezdésére. Ezek kapcsán indokolásként viszont azt adta elő, amire már a bírósági eljárás során a fellebbezésben és a felülvizsgálati kérelemben is hivatkozott; vagyis hogy – a Ptk. vonatkozó rendelkezéseit, az ahhoz kapcsolódó indokolást és a releváns szakirodalmi álláspontokat értelmezve – nem tartja elfogadhatónak a rendes bíróságok azon gyakorlatát, mely szerint az Alapítvány alapító okiratában meg kellene ismételnie a Ptk. 3:397. § (4) bekezdésében foglalt, a kuratóriumi tagokra vonatkozó kógens kizárási és összeférhetetlenségi szabályokat, akkor is, ha azokhoz képest többlet-szabályokat az alapító nem kíván meghatározni. Ez azonban az Alkotmánybíróság szerint nem alkotmányossági kérdés, hanem olyan szakjogi jogértelmezési tárgykör, amelyben az egységes és következetes joggyakorlat kialakítása a rendes bíróságok, végső fokon a Kúria hatásköre.
- [15] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza „Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d*) pontja fogalmazza meg, hogy az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. A bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik a testület hatáskörébe. [...] A bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz azonban nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének. [...] [A]z Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban azonban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]; 3241/2013. (XII. 21.) AB végzés, Indokolás [13]}. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíró-

ságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés; Indokolás [13]–[14]; 3241/2013. (XII. 21.) AB végzés, Indokolás [13]}.

- [16] 7. Az Alkotmánybíróság ezért megállapította, hogy jelen esetben az alkotmányjogi panasz részben nem felel meg az Abtv. 27. § a) pontjában foglalt kritériumnak, részben pedig nem tartalmaz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjának megfelelő, érdemi vizsgálatra alkalmas, releváns alkotmányjogi indokolást.
- [17] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva – az alkotmányjogi panaszt, figyelemmel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglaltakra az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. február 12.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/983/2018.

